

ΘΕΜΑ 15^ο
(ΞΕΝΟΦΩΝ, ΑΝΑΒΑΣΙΣ, ΙΙ, νι, 16-20)

Πρόξενος δὲ ὁ Βοιωτίας εὐθύς μὲν μειράκιον ὦν ἐπεθύμει γενέσθαι ἀνήρ τὰ μεγάλα πρᾶττειν ἱκανός· καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίνω. ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ, ἱκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὦν τοῖς πρώτοις μὴ ἠττᾶσθαι εὐεργετῶν, ἦλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις· καὶ

5 ὤετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά· τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον αὐτῷ καὶ τοῦτο εἶχεν, ὅτι τούτων οὐδὲν ἂν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ ὤετο δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν καὶ ἀγαθῶν δυνατὸς ἦν· οὐ μέντοι οὐτ' αἰδῶ

10 τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἱκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἡσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχόμενοι ἐκείνων· καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἦν φανερὸς τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις ἢ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνῳ. ὤετο δὲ ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἄδικοι ἐπεβούλευον ὡς εὐμεταχειρίστῳ ὄντι. ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν ἦν ἐτῶν

15 ὡς τριάκοντα.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 μειράκιον ὦν:** ἡ μτχ. εἶναι συνημμένη χρονική. **γενέσθαι ἀνήρ:** τὸ ἀπαρέμφοτο εἶναι ἀντικείμενο στο ρ., καὶ τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι κατηγορούμενο. **τὰ μεγάλα:** ἐναρθρο ἐπίθετο ὡς οὐσιαστικόν, ἀντικείμενο στο 'πρᾶττειν'.
- 2 πρᾶττειν ἱκανός:** τὸ ἀπαρέμφοτο εἶναι ἐπιρρηματικὸν τῆς ἀναφορᾶς, 'ἱκανός εἰμι πρᾶττειν = εἰμαι ἱκανός στο να κάνω... ', καὶ τὸ ἐπίθετο εἶναι ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς στο 'ἀνήρ'. **Γοργία ἀργύριον:** ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική εἶναι ἀντικείμενα στο ρ. **τῷ Λεοντίνῳ:** παράθεση στο ὄνομα 'Γοργία = στον Γοργία τον Λεοντίνον'.
- 3 ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ:** χρονικὴ πρόταση. Ἡ δοτικὴ εἶναι ἐπιρρ. τῆς συνοδείας στο ρήμα. **ἱκανός:** κατηγορούμενο. **νομίσας ἤδη εἶναι:** ἡ μτχ. εἶναι συνημμένη, ἐπιρρηματικὴ, αἰτιολογική. Τὸ ἀπαρέμφοτο εἶναι ἀντικ. στην μτχ. **καὶ ἄρχειν...καὶ μὴ ἠττᾶσθαι:** δυο ἀπαρέμφοτα ἐξαρτώμενα ἀπὸ τὸ 'ἱκανός εἶναι' ὡς ἐπιρρηματικά τῆς ἀναφορᾶς. **φίλος ὦν:** τὸ ἐπίθετο εἶναι κατηγορούμενο καὶ ἡ μτχ. εἶναι συνημμένη ἐπιρρηματικὴ, ὑποθετικὴ με ἀπόδοση τὸ ἀπαρέμφοτο 'μὴ ἠττᾶσθαι'.

- 4 τοῖς πρώτοις:** συντάσσεται με το επίθετο ‘φίλος’ ως δοτική αντικειμενική. **εὐεργετῶν:** συνημμένη μτχ. συντασσόμενη με το απαρέμφατο ‘ήττᾶσθαι’ ως κατηγορηματική. Το ρ. ‘ήττῶμαι’ σημαίνει ‘*χάνω, νικιέμαι*’. Αν όμως συνταχθεί με μτχ. κατηγορ. ως ‘ήττῶμαι εὐεργετῶν’ σημαίνει ‘*αποτυγχάνω να κάνω ευεργεσίες*’.
- 5 ἐκ τούτων:** ενν. ‘τῶν πράξεων’, εμπρόθετος προσδ. της αιτίας. **ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά:** τα τρία ουσιαστικά είναι αντικείμενα στο απαρέμφατο ‘κτήσεσθαι’. Τα τρία επίθετα δεν είναι επιθετικοί, αλλά κατηγορηματικοί προσδιορισμοί, γι’ αυτό όχι ‘*ὄνομα που είναι μεγάλο, δύναμη που είναι μεγάλη, χρήματα που είναι πολλά*’, αλλά ‘*ὄνομα που να είναι μεγάλο, δύναμη που να είναι μεγάλη, χρήματα που να είναι πολλά*’.
- 6 τοσούτων ἐπιθυμῶν:** η γενική της αντωνυμίας είναι αντικείμενο στην μτχ., και η μτχ. είναι συνημμένη επιρρηματική, εναντιωματική. **ἔνδηλον αὖ καὶ τοῦτο εἶχεν:** το επίθετο είναι επιρρ. κατηγορούμενο του τρόπου στην αντωνυμία ‘τούτο’, η οποία είναι αντικ. στο ρ., ‘ἔχω τι ἔνδηλον = *έχω κάτι με τρόπο φανερό*’. **ὄτι...ἂν θέλοι:** ειδική πρόταση με δυνητική ευκτική ως επεξήγηση. **τούτων οὐδέν:** η γενική είναι διαιρετική στην αντωνυμία ‘οὐδέν’, η οποία είναι αντικείμενο στο απαρέμφατο ‘κτᾶσθαι’. Με την γενική της αντωνυμίας ενν. τα ‘*ὄνομα, δύναμιν, χρήματα*’.
- 7 κτᾶσθαι:** αντικείμενο στο ρ. ‘ἂν θέλοι’. **ἀλλὰ...ῥετο:** επίσης ειδική πρόταση σαν την προηγούμενη. **δεῖν:** αντικείμενο στο ρ. **τούτων τυγχάνειν:** η γενική είναι αντικ. στο απαρέμφατο, το οποίο είναι υποκείμενο στο απρόσωπο ‘δεῖν’.
- 8 ἄνευ δὲ τούτων μή:** ενν. ‘ἄνευ δὲ τούτων <ῥετο δεῖν> μή <τούτων τυγχάνειν>’. Η άρνηση ‘μή’ συντάσσεται με τελικά απαρέμφατα, ενώ με τα ειδικά συντάσσεται η άρνηση ‘οὐ’. **ἄρχειν:** απαρέμφατο της αναφοράς στο ‘δυνατὸς ἦν’. **καλῶν μὲν καὶ ἀγαθῶν:** ενν. ‘ἀνδρῶν’, αντικείμενο στο απαρέμφατο, ‘στο να εξουσιάζει επιφανείς και γενναίους άνδρες’. **οὐτ’ αἰδῶ:** αντικ. στο ‘έμποιῆσαι’.
- 9 τοῖς στρατιώταις:** αντικείμενο στο ‘έμποιῆσαι’. **φόβον:** επίσης αντικ. στο ‘έμποιῆσαι’. **ἱκανὸς ἐμποιῆσαι:** ενν. ‘ἦν’, και το απαρέμφατο είναι επίσης της αναφοράς. **ἡσχύνετο μᾶλλον:** το ρ. ‘αἰσχύνομαι’ έχει την έννοια ‘*κάνω κάτι και ντρέπομαι γι’ αυτό που έκανα*’, ενώ το ρ. ‘αἰδοῦμαι’ σημαίνει ‘*ντρέπομαι πριν κάνω μία πράξη, και γι’ αυτό δεν την κάνω*’, άρα το πρώτο ρ. έπεται των πράξεων, ενώ το δεύτερο προηγείται. Το νόημα εν προκειμένω είναι πως ο Πρόξενος για όποια απόφαση έπαιρνε που αφορούσε το στρατεύμα, μετά ένοιωθε μια ‘ντροπή’.
- 10 τοὺς στρατιώτας:** αντικ. στο ρ. **φοβούμενος:** συνημμένη μτχ. κατηγορηματική από την έκφραση ‘φανερὸς ἦν φοβούμενος = *φαινόταν ότι φοβόταν*’.
- 11 τὸ ἀπεχθάνεσθαι:** έναρθρο απαρέμφατο ως ουσιαστικό, αντικείμενο στην μτχ. ‘φοβούμενος’. **τοῖς στρατιώταις:** δοτική του ποιητικού αιτίου στο παθητικό απαρέμφατο ‘ἀπεχθάνεσθαι = *φοβόταν πιο πολύ το να γίνεται μισητός από τους στρατιώτες*’. **ἢ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνω:** ‘ἢ οἱ στρατιῶται <φανεροὶ ἦν φοβούμενοι> τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνω = *απ’ ό,τι οι στρατιώτες φοβούνταν το να μην υπακούουν σ’ εκείνον*’. Το έναρθρο απαρέμφατο είναι κι εδώ αντικείμενο στην ενν. κατηγορηματική μτχ. ‘φοβούμενοι’. Η δοτική είναι αντικείμενο στο έναρθρο απαρέμφατο. **ἄρκειν:** αντικείμενο στο ρ.
- 12 πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν:** ο εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς στο απαρέμφατο ‘ἀρκειν’ είναι: ‘πρὸς τὸ εἶναι καὶ δοκεῖν’ με ενν. υποκείμενα των απαραιτήτων την αιτιατική ‘αὐτόν= *πίστευε ότι αρκούσε όσον αφορά το να είναι αυτός ο ίδιος και να φαίνεται αυτός ο ίδιος*’. Το επίθετο ‘ἀρχικόν’ είναι κατηγορούμενο και στα δυο απαρέμφατα. Μπαίνει σε αιτιατική πτώση, για να συμφωνήσει με το ενν. ‘αὐτόν’. Το επίθετο ‘ἀρχικός, -ή, όν’ δεν έχει καμία σχέση με την ‘έναρξη’, όπως στα ν.ε., αλλά με την ‘*αρχή = εξουσία*’. Είναι αυτός που θεωρείται κατάλληλος να εξουσιάζει. Θα έπρεπε να το υποψιαστείτε από το γεγονός ότι βάζοντας την ν.ε. ερμηνεία στην πρόταση δεν δίνει κανένα λογικό νόημα. **τὸν μὲν καλῶς ποιῶντα:** έ-

ναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, αντικείμενο ‘ἐπαινεῖν’. **ἐπαινεῖν**: υποκείμενο στο ‘ἀρκεῖν’, το οποίο λειτουργεί ως απρόσωπο ρήμα.

13 τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν: ἴδια σύνταξη με την προηγούμενη. **οἱ μὲν καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ**: ‘οἱ νομοταγεῖς καὶ οἱ γενναῖοι’. **τῶν συνόντων**: γενική διαιρετική. **εὖνοι ἦσαν**: ‘τον αντιμετώπιζαν <τον Πρόξενο> με καλή διάθεση’.

14 ἐπεβούλευον ὡς εὐμεταχειρίστῳ ὄντι: ‘αντιθέτως οἱ ἀδικοὶ τον υπονόμευαν, επειδή κατά την γνώμη τους ἦταν εύκολος στην αντιμετώπιση’. Το ρ. ‘ἐπιβουλεύω’ συντάσσεται με δοτική και σημαίνει ‘υπονομεύω κάποιον = εκμεταλλεύομαι κάποιον’. Εδώ το αντικείμενο σε δοτική πτώση λείπει, αλλά εννοείται ως ‘αὐτῷ = τῷ Προξένῳ’, και από το ενν. αυτό αντίκ. σε δοτική πτώση έχουμε την συνημμένη μτχ. ‘ὄντι’, η οποία παίρνει δίπλα της το ‘ὡς’, διότι πρέπει να δώσει την έμφαση της υποκειμενική αιτιολογίας, ‘επειδή κατά την γνώμη τους ο Πρόξενος ἦταν εύκολος στην αντιμετώπιση’. **ἐτῶν**: γενική κατηγορηματική στο συνδ. ρ. ‘ἦν’ ως διαιρετική.

15 ὡς τριάκοντα: ‘περίπου τριάντα ετών’. Το επίθετο είναι επιθετικός προσδιορισμό και το ‘ὡς’ δίνει επιπρρ. την σημασία του ‘περίπου’.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Πρόξενος ο Βοιωτός αμέσως όταν έγινε νεαρός, επιθυμούσε να γίνει άνδρας ικανός στο να κάνει τα σπουδαία. Και εξ αιτίας αυτής της επιθυμίας έδωσε στον Γοργία τον Λεοντίνο χρήματα. Όταν βρέθηκε κοντά σ’ εκείνον, επειδή θεώρησε ότι ήταν ικανός πλέον και στο να εξουσιάζει και στο να μην αποτυγχάνει να κάνει ευεργεσίες, αν είναι φίλος με τους πιο επιφανείς, έφτασε σ’ αυτές τις ενέργειες με τον Κύρο. Και πίστευε ότι θα αποκτήσει με αυτές και όνομα που να είναι σπουδαίο, και δύναμη που να είναι μεγάλη, και χρήματα που να είναι πολλά. Και παρά το γεγονός ότι επιθυμούσε έντονα τόσο πολλά πράγματα, διέθετε και τούτο με τρόπο φανερό, ότι δηλ. κανένα από αυτά δεν είναι δυνατόν να θέλει να τα αποκτήσει με αδικίες, αλλά με την δικαιοσύνη και την καλοσύνη πίστευε ότι πρέπει να πετύχει αυτά, ενώ χωρίς αυτά να μη τα επιτύχει. Είχε την δυνατότητα να εξουσιάζει τους συνεπείς και γενναίους άνδρες. Όμως ούτε ντροπή ήταν ικανός να εμπνεύσει στους στρατιώτες του, αλλά πιο πολύ ντρεπόταν τους στρατιώτες, απ’ ό,τι οι εξουσιαζόμενοι εκείνον. Και ήταν φανερός ότι φοβόταν περισσότερο το να γίνει μισητός από τους στρατιώτες, απ’ ό,τι οι στρατιώτες το να απειθαρχούν σ’ εκείνον. Και πίστευε ότι είναι αρκετό όσον αφορά το και να είναι και να φαίνεται αυτός ότι είναι ικανός στην διοίκηση, το να επαινεί εκείνον που ενεργεί σωστά, και να μην επαινεί εκείνον που κάνει άδικες πράξεις. Έτσι λοιπόν οι συνεπείς και γενναίοι άνδρες ανάμεσα στους συνεργάτες του ήταν φιλικοί απέναντί του, ενώ οι άδικοι τον υπονόμευαν με την λογική ότι ήταν εύκολος στην αντιμετώπιση. Όταν πέθανε ήταν περίπου τριάντα ετών.